

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. IV. Corollaria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

ralis, quippe quæ moralis certitudinis limites non excedit. Ergo debet esse motio physica, quæ sola infallibiliter certitudine metaphysicâ infert actum liberum.

§. III.

Fundamentum à ratione.

12. **P**robatur ulterius ratione: DEUS tanquam causa prima, ens primum, & primum liberum debet exercere causalitatem physicam tam respectu actuum liberorum, quam necessariorum; atqui causalitas physica est prædicta determinatio. Ergo. Major patet: quia non minus actus liber, etiam quoad ipsam libertatem, & omnis determinatio causæ liberæ est quidam effectus creatus, ab alio, & physicè dependens à DEO ut causâ primâ, quàm actus necessarius. Causa etiam, quantò effacior, tantò magis se extendit ad omnes reales differentias sui effectus; cum ergo causa prima sit infinita efficaciæ etiam in ordine physico: physica quoque causalitas ipsius sese debet extendere ad omnem cujuslibet entis perfectionem ac differentiam, qualis differentia & perfectio est libertas.
13. Minor probatur: Motio physica, naturâ prior quam actus liber, est ipsamet prædeterminatio: sed causalitas physica causæ primæ & primi moventis, est motio physica naturâ prior quàm actus liber; quia ratio hujus causalitatis & motionis actus liber velut effectus causæ primæ subordinatur, & ab illâ dependet. Quis autem Philosophorum unquam dubitavit, causam formaliter in ratione causæ esse priorem; effectum verò, propter dependentiam ac subordinationem quam habet ad suam causam, esse posteriorem naturâ quàm sua causa?
14. Adde, quòd sublatâ physicâ prædeterminatione rueret certitudo divinæ prædestinationis (prout in Tract. de DEO expendimus) & efficaciâ gratiæ divinæ, de qua alio loco & tempore. Nunc ad præcludendas Adversariorum responsiones sint sequentia.

§. IV.

Corollaria.

15. **C**olliges primò: Dependentiam causæ secundæ in causando à causa prima non salvari per prioritatem dignitatis, universalitatis, & quoad subsistendi consequentiam. Nam causalitas causæ est prior prioritate naturæ quàm suus effectus: atqui causa secunda in esse causæ secundæ actu causantis, & causa libera, secundum ipsam suam liberam determinationem & exercitium libertatis, est effectus causæ primæ, ens creatum & ab alio, movens motum &c. Ergo causalitas causæ primæ est ipsâ quâ tali prior secundum prioritatem naturæ.

Præterea: quia inter DEUM & creaturam reperitur subordinatio in perfectione & dignitate, ideo inter illos reperitur ordo prioritatis quoad dignitatem: ergo, quia inter illos reperitur subordinatio quoad causalitatem, etiam dabitur ordo prioritatis quoad causalitatem: an enim subordinatio sine ordine, ordo poterit esse sine prioritata?

Rursus: Non alio ex capite inter divinas personas non datur prius aut posterius, & sola admittitur prioritas originis, quàm quia nulla datur unius erga alteram causalitas & dependentia; ita ut si per impossibile una foret causa alterius, hoc ipso una esset physica causalitate prior, & altera posterior: ergo cum omnis creatura essentialiter dependeat à DEO tanquam causâ primâ eiusque causalitate, eo ipso necesse est, quòd causalitas DEI exerceat prioritatem physicam in causando respectu omnis creaturæ.

Colliges secundò: Actus liberi dependentiam à DEO non salvari per hoc, quòd DEUS per decretum in actu primo applicet suam omnipotentiam causæ creatæ, sive quòd habeat decretum concurrenti ad actum liberum, ad quem seipsam voluntas creata determinaverit. Ratio est: quòd vi istius decreti causa secunda formaliter in ratione causæ secundæ & actu operantis non intelligitur dependere à DEO: sed est necessarium etiam in ratione causæ formaliter & actu operantis, sive ratione causalitatis in actu secundæ, per quam formaliter constituitur in esse causæ à DEO ejusque causalitate dependeat: ergo per illud decretum non sufficeret salvari actus liberi dependentia à DEO.

Colliges tertio: Prædeterminationem non habere per modum qualitatis & principii permanentis, sed esse quandam realem motionem per modum qualitatis fluentis, habentis esse incompletum, quæ in voluntate subjective recipitur. Ideoque à S. D. appellari solet *intentio*, quo nomine etiam appellat virtutem seu motionem ab agente principali instrumento impressam. Ratio est: quòd prædeterminatio est applicatio agentis ad actum, pro objecto ac termino respectens ipsum actum transeuntem, & se tenens ex parte actus secundi, adeoque transit cum ipso actu.

Colliges quartò: Hanc Thomistarum doctrinam de prædeterminationibus toto celo dissentire à sententia & errore tum Lutheri, tum Calvini. Nam primò Lutherus vult liberum arbitrium se solummodò habere passivè. *Secundò* Calvinus admittit quidem aliquam ipsius activitatem, vult tamen illud solummodò spontaneè, non etiam liberè consentire. *Ac tertio* negat voluntatem prædeterminatam ad consentium posse dissentire, aut esse in potestate hominis obtemperare, vel refragari: dum contra Thomistæ docent & efficaciter probant primò, etiam hæc prædeterminatione ipsam hominis voluntatem seipsam liberè determinare ad actum proprium, eumque cum formali indifferentia producere: cum sit ipsamet applicatio, quæ voluntas effectivè excitatur ad actum, juxta modum suæ naturæ convenientem: unde *secundò*, quia causa non aufert sed infert suum effectum, hæc prædeterminatio non solum creatam libertatem nequaquam offendit, sed insuper causat, ac *tertiò* relinquit in voluntate ad consentium prædeterminatâ potentiam ad non consentiendum, seu posse dissentire, non quidem in sensu composito, sed diviso. Cujus quidem celeberrimi distinctionis sensus non ex adversantium partiali & subinde minus æquâ relatione,

tione, sed ex constanti ipsorum Thomistarum applicatione & doctrinâ, quam paulò inferius referemus, peti debet.

Colliges quinto. Concursum indifferentem non tantum esse inutilem ad salvandam dependentiam causâ secundâ à causâ primâ, sed etiam implicatorium & indignum DEO. *Ratio primi est:* quia ut salvaret dependentiam actûs liberi & determinationis creatæ à causâ primâ, deberet actus liber & talis determinatio ab illo concursu procedere; sed non procedit: tum quia à causâ indifferenti non procedit determinatus effectus; tum quia ille concursus est naturâ posterior quam determinatio humanæ voluntatis: cum enim ex se sit indifferens ad utrumlibet, ad odium vel amorem, consensum vel dissentium, ut potius sit ad consensum quam ad dissentium, accipit ex determinatione humanæ voluntatis, ac proinde istius ultimam resolutionem expectare debet.

Ratio secundi est primò: quia per illum concursum indifferentem DEUS cæco & ignorantî modo concurreret, cum vi ipsius non posset scire, an potius ad consensum vel dissentium, odium vel amorem concurreret: unde *secundò* divina prædestinatrix scientia careret omnimoda certitudine: medium quippe certò videntî futurum effectum est certa & infallibilis causæ præparatio, ut in Tract. de DEO probavimus: sed concursus indifferens non est certa, imò est nulla causæ præparatio, hocipso quòd non sit prævius: igitur non est medium idoneum, per quod DEUS futurum effectum & actum liberum possit cognoscere. Tertio, quia per concursum indifferentem non salvatur dignitas gratiæ efficacis: hæc enim à S. Script. & D. Augustini stylo facit, ut *sciamus:* hæc aptat nos in omni bono, Hebr. c. 11, hæc mutat, convertit, subjicit voluntatem, etiamque sibi facit obsequentem: facit ex nolente volentem, asneri cordis duritiam, est invicta, insuperabilis, dat vires efficacissimas, agit in vis in voluntate. Quæ omnia concursui indifferenti accommodari non posse perspicuum est, & aliunde supponitur.

§. V.

Solvuntur objectiones ab auctoritate S. Script. & P. P.

Objicies primò auctoritatem S. Script. & SS. PP. Nam primò Eccl. 15. dicitur: *DEUS ab initio constituit hominem, & reliquit eum in manu consilii sui, adjecit mandata & præcepta sua, si volueris mandata servare, conservabunt te, appropius tibi ignem & aquam, ad quod volueris extendere manum tuam.* Subsumis: at non reliquisset hominem in manu consilii sui, si eundem ad omnes suos actus prædefinisset ac prædeterminasset.

Respondet S. D. q. 3. de pot. a. 7. ita objiciens: Eccl. 15. dicitur: quòd DEUS fecit hominem & reliquit eum in manu consilii sui: *Non autem reliquisset, si semper in voluntate operaretur, ergo non operatur in voluntate operante.*

R. P. Mezger, Theol. Schol. Tom. II.

& ad 12. Ita respondet: *DEUS non dicitur dereliquisse in manu consilii sui, quin in voluntate operetur, sed quia voluntati hominis dedit dominium sui actûs, ut non esset obligata ad alteram partem contradictionis, quod quidem dominium nature non dedit, cum per suam formam sit determinata ad unum.* Ad eòque juxta S. D. ratio, quòd homo dicatur relinqui in manu consilii sui, est, quia ita DEUS operatur in voluntate eandem movendo, ut tamen voluntas ex se non sit determinata ad unum, quo modo formæ naturales sunt determinatæ, sed retineat dominium & indifferentiam. Hoc ipsum clarissimè confirmat in respons. ad 13. *Voluntas, inquit, dicitur habere Dominium sui actûs non per exclusionem causæ primæ, sed quia causâ primâ non ita agit in voluntate, ut eam de necessitate ad unum determinet, sicut determinat naturam, & ideo determinatio actûs relinquitur in potestate, & voluntate actûs.* Vides, quemadmodum operatio & motio divina in voluntate, non impedit liberam determinationem voluntatis; quod tamen Adversarii falsò subsumunt, & inferunt.

Objicies secundò: D. Jo. Damasc. l. 2. de fid. 21. c. 30. inquit: *Illud scire interest, DEUM omnia quidem præscire, sed non omnia præfinire; præscit enim ea quæ in nostrâ potestate atque arbitrio sita sunt, at non ita ea præfinit.*

Respondeo primò: Omnino DEUM non ita præfinire ea quæ sunt in nostrâ potestate, sicut præscit: præscit enim nostros actus tam bonos quam malos; at solùm bonos præfinit, malos vero quoad formale non præfinit.

Respondeo secundò, ex S. D. qui hanc ipsam auctoritatem sibi objecit in 3. contr. gent. c. 90. & t. p. q. 23. a. 3. ad 1. illam prædeterminationem à D. Damasceno negari, quæ est cum impositione necessitatis, sicut est in rebus naturalibus, quæ sunt prædeterminata ad unum &c.

Objicies tertio: D. Augustinus l. 3. de lib. arb. c. 18. ita loquitur: *Brevissimum tene, quacunque ista causa est voluntatis, si non potest ei resisti, sine peccato ceditur.* Sed, inquis, physicæ prædeterminationi non potest resisti; ergò. *Secundò.* Idem S. Pater l. de spir. & litt. c. 13. *Legimus, non est potestas nisi a DEO; & rectè non scriptum est, quia verum non est.* Et Tertio l. 7. de civit. *DEUS administrat res, quas condidit, ut eas suos motus agere sinat.* Quarto. Divina motio, quæ humanam voluntatem movet, crebrò appellatur à S. Augustino vocatio, excitatio, suasio, quæ non sunt motiones physicæ, sed morales.

Respondeo ad primum: D. Augustinum non loqui de causâ increatâ movente juxta modum naturæ convenientem; sed de causâ secundâ & creatâ. Ad secundum respond. nempe dari etiam voluntatem malorum, quæ non est à DEO, sed ab homine defectuosè operante. Ad tertium patet responsio ex dictis, quòd nimirum physica prædeterminatio non impediatur, quin voluntas creata ipsam determinet ad operandum. Ad quartum Respond. D. Augustinum ita agnosce-
re moralem motionem, ut simul etiam agnoscat
physicam